

Zamrożone słowa (wybór z François Rabelais'ego)

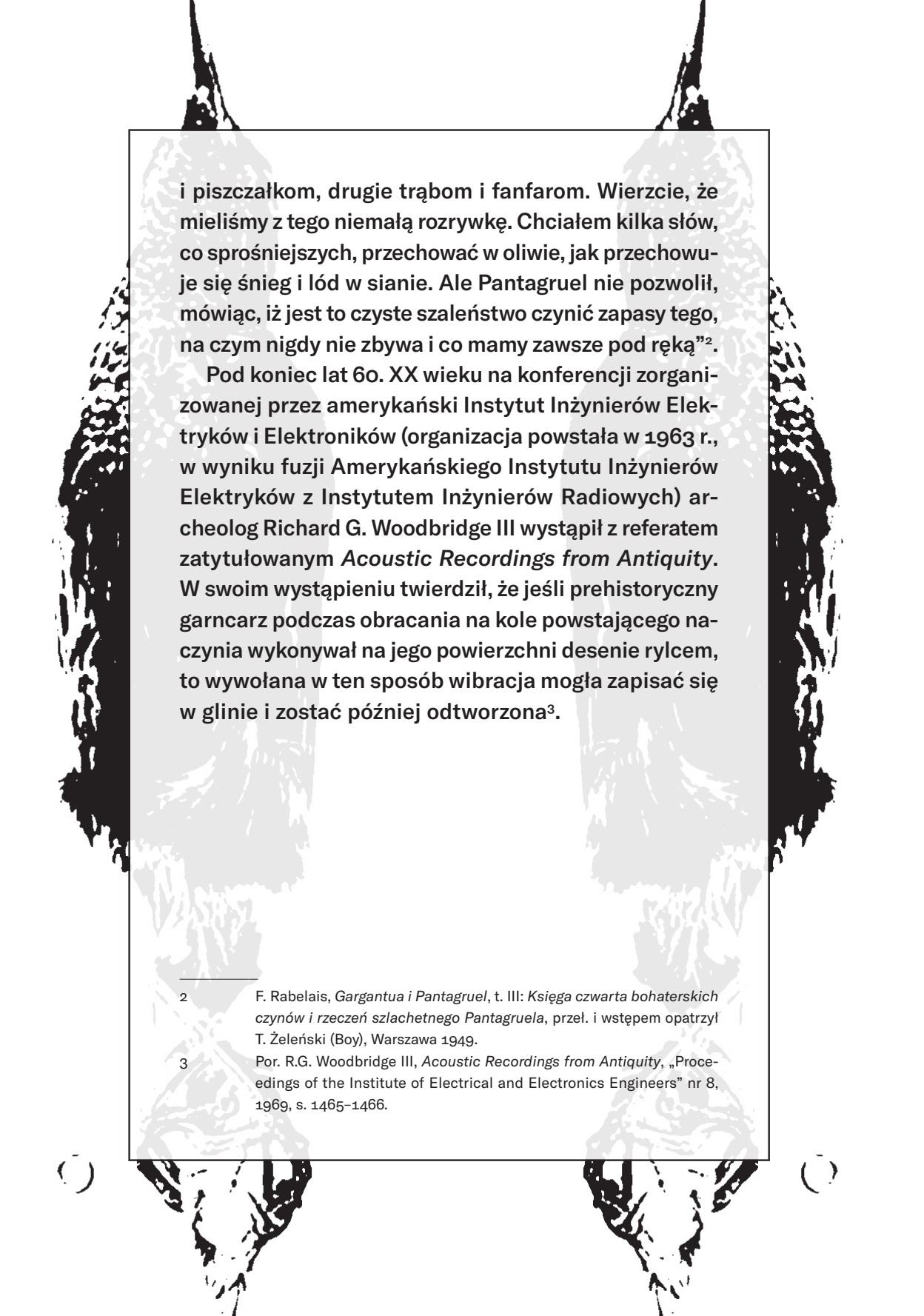
Podczas jednej ze swoich licznych przygód bohaterowie *Gargantui i Pantagruela* François Rabelais'go natykają się na zamrożone odgłosy dawnej bitwy. Z powodu odwilży okrzyki i hałas walk znów dają się słyszeć i... widzieć. Pierre Schaeffer nawiązał do tego motywu, realizując w 1952 roku słuchowisko *Les Paroles dégelées (Odmrożone słowa)*¹.

„I ujrzałem słowa kłujące, słowa krwawe, które, jak nam pilot powiedział, wracają niekiedy w gardło, z którego wyszły, ale w gardło już poderżnięte: słowa straszne i inne, dość niemiłe do patrzenia. Gdy te stopiły się, usłyszeliśmy naraz jeno hin, hin, hin, tik, trak, bum, drededen, brededak, frr, frr, frr, bu, bu, bu, bu, bu, bu, trak, trak, trr, trr, trrr, trrrr, hon, hon, hon, uoon, got, magot i inne, lichy wie jakie barbarzyńskie słowa.

I powiadał, że są to odgłosy parskania i rżenia koni w czas bitwy; potem usłyszeliśmy inne, bardzo grube, które topniejąc, wydały dźwięki jedne podobne bębnom

---

¹ Zob. M. Borchardt, *Awangarda muzyki końca XX wieku. Przewodnik dla początkujących*, t. I, Gdańsk 2014, s. 140.

i piszczałkom, drugie trąbom i fanfantom. Wierście, że mieliśmy z tego niemałą rozrywkę. Chciałem kilka słów, co sprośniejszych, przechować w oliwie, jak przechowuje się śnieg i lód w sianie. Ale Pantagruel nie pozwolił, mówiąc, iż jest to czyste szaleństwo czynić zapasy tego, na czym nigdy nie zbywa i co mamy zawsze pod ręką”².

Pod koniec lat 60. XX wieku na konferencji zorganizowanej przez amerykański Instytut Inżynierów Elektryków i Elektroników (organizacja powstała w 1963 r., w wyniku fuzji Amerykańskiego Instytutu Inżynierów Elektryków z Instytutem Inżynierów Radiowych) archeolog Richard G. Woodbridge III wystąpił z referatem zatytułowanym *Acoustic Recordings from Antiquity*. W swoim wystąpieniu twierdził, że jeśli prehistoryczny garncarz podczas obracania na kole powstającego naczynia wykonywał na jego powierzchni desenie rylcem, to wywołana w ten sposób wibracja mogła zapisać się w glinie i zostać później odtworzona³.

2 F. Rabelais, *Gargantua i Pantagruel*, t. III: *Księga czwarta bohaterskich czynów i rzeceń szlachetnego Pantagruela*, przeł. i wstępem opatrzył T. Żeleński (Boy), Warszawa 1949.

3 Por. R.G. Woodbridge III, *Acoustic Recordings from Antiquity*, „Proceedings of the Institute of Electrical and Electronics Engineers” nr 8, 1969, s. 1465–1466.